

ШЛЮБНИЙ ДОГОВІР ЧИ ШЛЮБНИЙ КОНТРАКТ?

Хоршева Ю.О.

Єлева О.Ю.

3 курс, факультет соціології і права, НТУУ «КПІ»

У сучасному світі значне місце посідає імплементація норм зарубіжного права в національне законодавство. Цей процес не оминув і сферу укладення договорів у нашій державі. На прикладі шлюбного договору розглянемо негативні наслідки юридичної «кальки» зарубіжних правових норм. Що ближче до нашої правової системи – шлюбний договір чи шлюбний контракт?

Актуальність теми полягає у тому, що шлюбний договір стає популярнішим. Але проблематичним залишається наступне питання: які саме відносини можуть регулюватися шлюбним договором?

Підставно відзначити, що ідея поділу майна за контрактом вперше була реалізована стародавніми греками і римлянами. Цікавими за своєю специфікою були шлюбні договори членів королівських родин Європи. Окрім сімейних відносин вони одночасно регулювали міжнародну торгівлю, розподіл кордонів.

Що стосується вітчизняного права, то ще в 1992 р. Кодекс про шлюб та сім'ю, який був прийнятий у 1969 р., був доповнений статтею 27 «Право подружжя на укладення шлюбного контракту» та відповідно до цього, 16 червня 1993 р. Постановою Кабінету Міністрів України був затверджений Порядок укладення шлюбного контракту [2, 161]. Характерною ознакою шлюбного контракту того часу була можливість врегулювання ним особистих немайнових відносин. Однак, на той час укладення шлюбних контрактів не було поширеним явищем.

Інститут шлюбного договору в Україні практично почав функціонувати з прийняттям Сімейного кодексу України. Тим не менш, в країнах Західної Європи, Америки, Канади укладення шлюбного контракту є поширенішим явищем, адже законодавство дозволяє регулювати не тільки майнові відносини, а й особисті (виховання дітей, правила поведінки в сім'ї тощо), а це спонукає молоді подружжя до укладення шлюбних договорів.

Сьогодні шлюбний договір розглядається як згода наречених або подружжя щодо встановлення майнових прав та обов'язків подружжя, пов'язаних з укладенням шлюбу, його існуванням та припиненням [3, 119].

Слід зазначити, що частіше громадяни України користуються шлюбними договорами при укладенні шлюбу з іноземцями. Непопулярність шлюбних договорів серед громадян України пояснюється багатьма причинами.

Це, по-перше, відсутність традиції укладення шлюбних договорів, малозабезпеченість населення, нестача інформації щодо укладення шлюбних договорів, низький рівень правової культури, моральні стереотипи тощо. Більш того, форма шлюбного договору за законодавством передбачає обов'язкове нотаріальне посвідчення (ст. 94 Сімейного кодексу України), що також ускладнює його використання у регулюванні сімейних відносин.

Згідно із статтею 93 Сімейного кодексу України, шлюбним договором регулюються майнові відносини між подружжям, визначаються їхні майнові права та обов'язки. Шлюбний договір не може регулювати особисті відносини подружжя, а також особисті відносини між ними та дітьми. На відміну від законодавства України, в США, навпаки, немайнові відносини можуть регулюватися шлюбним контрактом. Наприклад, відомий співак Майкл Джексон у шлюбному договорі зазначив, що у разі розірвання шлюбу майбутня дитина залишиться з батьком, а її мати не матиме права навіть бачитись із нею.

Однак, слід зазначити, що за законодавством України майнові правовідносини можуть бути поставлені в залежність від настання чи ненастання певних обставин. Наприклад, у шлюбному договорі може зазначатися, що чоловік зобов'язаний подарувати дружині коштовні речі у разі народження дитини.

На жаль, більшість громадян України ототожнюють поняття «шлюбний договір» та «шлюбний контракт» через низький рівень правової культури. Помилки при укладенні шлюбних договорів в Україні в основному пояснюються змішуванням українського законодавства із традиціями зарубіжних країн.

Американська практика укладення шлюбних контрактів впливає на бажання українського подружжя урегулювати юридично їх особисті відносини.

Потрібно чітко відмежовувати зміст шлюбного договору в Україні від змісту шлюбного контракту, наприклад, у США.

Таким чином, слід пам'ятати, що неможливість урегулювання особистих відносин у сім'ї шляхом укладення шлюбного договору – це імперативна норма. Підвищення рівня правової обізнаності, юридичні консультації та правове виховання суспільства – шлях до коректного укладення шлюбного договору в Україні.

Список використаних джерел:

1. Сімейний кодекс України, Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2002, № 21-22, ст.135.
2. Сімейне право України: Підручник/ Л.М.Баранова, В.І.Борисова, І.В.Жилінкова.-К.: Юрінком Інтер, 2004. – 264 с.

3. Дякович М.М. Сімейне право. навч. пос. – К.: Правова єдність, 2009. – 512 с.